

RP 217/2001 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om verkställighet av straff och lagen om rannsaktionsfängelse

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om verkställighet av straff och lagen om rannsaktionsfängelse skall ändras så att till lagarna fogas bestämmelser om fängvårdsmyndigheternas rätt att i situationer som regleras i lag underrätta målsäganden eller vissa andra personer om att en fånge eller en rannsaktionsfånge frigivits och avlägsnat sig från anstalten. Rätten att meddela om frigivning skall föreligga om det finns grundad anledning att misstänka att fången gör sig skyldig

till ett brott som riktar sig mot någon annan persons liv, hälsa eller frihet. Propositionen grundar sig på Europeiska unionens råds rambeslut av den 15 mars 2001 om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden. Dessutom föreslås en smärre precisering i lagen om verkställighet av straff.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 22 mars 2002 då varje medlemsstat skall sätta i kraft de bestämmelser som iakttagandet av artikel 4 i rambeslutet kräver.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Nuläge	3
1.1. Europeiska unionens råds rambeslut om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden.....	3
1.2. Lagstiftning och praxis.....	3
2. Propositionens mål och de föreslagna ändringarna	5
3. Propositionens verkningar	6
4. Beredningen av propositionen	6
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll.....	6
DETALJMOTIVERING.....	7
1. Lagförslagen.....	7
1.1. Lagen om verkställighet av straff.....	7
2 kap. Allmänna stadganden om fängelsestraff och om förvandlingsstraff för böter	7
7 kap. Ändringssökande	8
1.2. Lagen om rannsakningsfängelse.....	8
2. Ikraftträdande.....	8
3. Lagstiftningsordning	8
LAGFÖRSLAGEN.....	10
om ändring av lagen om verkställighet av straff	10
om ändring av lagen om rannsakningsfängelse	11
BILAGA.....	12
PARALLELLTEXTER.....	12
om ändring av lagen om verkställighet av straff	12

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Europeiska unionens råds rambeslut om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden

Europeiska unionens råd fattade den 15 mars 2001 ett rambeslut om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden (EGT L 82, 22.3.2001). Rambeslutet trädde i kraft den 22 mars 2001 då det publicerades i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Enligt artikel 34.2 b i Fördraget om Europeiska unionen kan rådet fatta rambeslut om samordning av medlemsstaternas lagstiftning. Rambesluten har ingen omedelbar rättsverkan. De förpliktar medlemsstaterna med hänsyn till de mål som skall nås, men hänskjuter formerna och medlen för ikraftträdandet till de nationella myndigheterna.

Enligt artikel 4.3 i rambeslutet skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att se till att beslut kan fattas om att vid behov informera brottsoffren vid frigivningen av den som åtalats eller dömts för brottet, åtminstone när det föreligger fara för brottsoffren. Om en medlemsstat på eget initiativ lämnar sådan information som avses i artikel 4.2 och 4.3, skall den enligt artikel 4.4 garantera brottsoffren rätt att avstå från att ta emot den, såvida det enligt det tillämpliga straffrättsliga förfarandet inte är obligatoriskt att sådan information lämnas.

Enligt artikel 17 i rambeslutet skall varje medlemsstat sätta i kraft de lagar, förordningar och administrativa föreskrifter som är nödvändiga för iakttagandet av rambeslutet när det gäller artikel 4 senast den 22 mars 2002.

1.2. Lagstiftning och praxis

Lagen om verkställighet av straff (39/1889) saknar bestämmelser om hur man skall meddela brottsoffer om frigivning av den dömda. Sådana bestämmelser saknas också i lagen om rannsakningsfängelse (615/1974).

Bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) till-

lämpas på hemlighållandet av uppgifter om fångar och rannsakningsfångar. Sekretessbelagda är enligt 24 § 1 mom. 28 punkten förvaltningsmyndigheternas handlingar och register med uppgifter om en dömd, en häktad eller någon annan som berövats sin frihet, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter inte äventyrar denna persons framtida utkomst, anpassning i samhället eller säkerhet, och om det finns grundad anledning att lämna ut uppgifterna. Enligt 23 § får den som är anställd hos en myndighet inte röja en handling sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling, och inte heller någon annan omständighet som han eller hon har fått kännedom om i samband med sin verksamhet hos myndigheten och för vilken tystnadsplikt föreskrivs genom lag.

Bestämmelserna i 24 § 1 mom. 28 punkten lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet kompletteras av 12 § 3 mom. 6 punkten fångvårdsväsendets arbetsordning (1001/102/2001). Enligt denna bestämmelse får den som är anställd hos en straffanstalt inte röja uppgifter som gäller fångar, fängelsesäkerheten eller som i övrigt är sekretessbelagda till utomstående eller någon annan tjänsteman som inte behöver dem för sina tjänsteuppdrag.

Fångvårdsmyndigheternas tystnadsplikt gäller fångvårdens och kriminalvårdens handlingar, fångregistret som förs av brottspåföljdsverket samt uppgifter som registreras i justitieministeriets domslutssystem. Uppgifter om straff som avtjänas av fångar, inklusive uppgifter om strafftid och frigivning av fångar eller rannsakningsfångar, är sålunda sekretessbelagda. Bestämmelser om brott mot tystnadsplikten finns i 40 kap. 5 § strafflagen (39/1889).

Lagstiftningen om fångvården saknar också en bestämmelse som skulle ge fångvårdsmyndigheterna rätt att på eget initiativ underätta ett offer om frigivning av en fånge eller en rannsakningsfånge när offret hotas av en fara som fångvårdsmyndigheterna är medvetna om. Fångvårdslagstiftningen saknar också bestämmelser på lag- eller förord-

ningsnivå om beslutanderätten vid utlämnandet av sådana uppgifter. Beslutanderätten bestäms med stöd av 14 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Enligt 14 § 1 mom. skall beslut om att en myndighetshandling lämnas ut fattas av den myndighet som innehar handlingen, om inte något annat föreskrivs. Enligt 14 § 2 mom. skall uppgifter om innehållet i en handling lämnas ut av en sådan anställd hos myndigheten som av denna har förordnats att ha hand om uppdraget eller som det på grund av den anställdas ställning och uppgifter annars hör till.

Om en utomstående, t.ex. offret, underrättar sig om frigivningen av en fånge eller en rannsaktionsfånge, skall beslut om utlämnande av uppgifter fattas av direktören för straffanstalten eller av en tjänsteman i anstalten som utsetts av direktören. Sådana bestämmelser ingår i straffanstalternas arbetsordning. Vanligen har beslutanderätten i fråga om utlämnande av uppgifter överförts på den tjänsteman som svarar för verkställighet i straffanstalten eller på vaktchefen.

Om en straffanstalt vägrar att lämna ut begärda uppgifter, kan frågan med stöd av 14 § 3 mom. lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet hänskjutas till brottspåföljdsverket. Enligt 18 § arbetsordningen för brottspåföljdsverket som trädde i kraft den 1 augusti 2001 skall direktören för rättsenheten vid brottspåföljdsverket fatta beslut om utlämnande av uppgifter i sådana fall.

Enligt 24 § 1 mom. 28 punkten lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet skall uppgifter om frigivning kunna lämnas ut om det finns grundad anledning. Ett ytterligare villkor är att det skall vara uppenbart att utlämnandet av uppgifter inte äventyrar fångens framtida utkomst, anpassning i samhället eller säkerhet.

Det är vanligen möjligt att i praktiken bedöma om det finns grundad anledning att lämna ut uppgifter om frigivningen av en fånge. En sådan anledning kan vara t.ex. att den som hotats av fången i god tid skall kunna bereda sig på frigivningen och vidta de åtgärder som hotelserna kräver. Det är däremot vanskligt att bedöma om det är uppenbart att utlämnandet av uppgifter inte kommer att äventyra en fånges utkomst, anpassning i samhället eller säkerhet. I synnerhet förfråg-

ningar per telefon är problematiska också på grund av att frågarens identitet inte kan kontrolleras. Av dessa skäl är utlämnande av uppgifter i praktiken synnerligen ovanligt.

Om en utomstående uttrycker oro för sin egen säkerhet, instrueras han eller hon av fängvårdsmyndigheterna i regel att ta kontakt med de lokala polismyndigheterna till vilka fängvårdsmyndigheterna med stöd av 26 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet kan lämna ut uppgifter om frigivningen. Enligt denna bestämmelse kan fängvårdsmyndigheterna utan hinder av tystnadsplikten lämna ut uppgifter ur en sekretessbelagd handling till en annan myndighet, om detta särskilt anges i lag. En sådan bestämmelse ingår t.ex. i 35 § polislagen (493/1995) enligt vilken polisen har rätt att för ett tjänsteuppdrag avgiftsfritt och utan hinder av tystnadsplikten få behövliga uppgifter och handlingar av en myndighet och en sammanlutning som tillsatts för att utföra ett offentligt uppdrag, om inte lämnande av sådana uppgifter eller handlingar till polisen eller användning av uppgifterna såsom bevis förbjuds eller begränsas i lag.

Polisen har enligt 43 § 4 mom. polislagen rätt att utan hinder av tystnadsplikten röja sådana uppgifter som i enskilda fall behövs för att förhindra en händelse som utgör fara för liv eller hälsa, ett brott som riktar sig mot friheten eller för att avvärja en betydande miljö- eller egendomsskada.

I praktiken är det synnerligen exceptionellt att en fängvårdsmyndighet på eget initiativ lämnar ut uppgifter, även om fängvårdsmyndigheterna blivit informerade om att en fånge hotat en bestämd person. I allvarliga fall kan frågan anmälas till polisen.

Enligt 1 § har polisen till uppgift att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt förebygga brott, reda ut brott och sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning. Polisen skall även utföra andra uppgifter som den enligt särskilda bestämmelser är skyldig att utföra samt inom ramen för sina uppgifter ge var och en den hjälp han eller hon behöver. Personer kan skyddas med stöd av bestämmelserna i 14 § om skydd av hemfrid och 20 § om skydd mot brott och störande beteende. Det ingår i polisens behörighet att besluta vilka

åtgärder skyddet av en person ger anledning till.

2. Propositionens mål och de föreslagna ändringarna

Avsikten med förslaget är att göra det möjligt för fängenvårdsmyndigheterna att underrätta målsäganden eller någon annan person om att en fånge eller en rannsakningsfånge har frigivits och avlägsnats sig från en anstalt samt om avgörande som gäller tillstånd att avlägsna sig, om det finns grundad anledning att misstänka att fången eller rannsakningsfången kommer att göra sig skyldig till ett brott som riktar sig mot dennas eller en honom eller henne närstående persons liv, hälsa eller frihet. Förslaget grundar sig på artikel 4.3 i Europeiska unionens råds rambeslut. De föreslagna bestämmelserna är nödvändiga för att kraven i rambeslutet skall uppfyllas.

Även brottsofferkommissionen (kom.bet. 2001:5) och fängelsestraffkommitten (kom.bet. 2001:6) har föreslagit möjligheten att underrätta om frigivningen av en fånge eller en rannsakningsfånge. Brottsofferkommissionen föreslog att man skall utreda möjligheterna att informera offer för i synnerhet sexual- och våldsbrott, om de vill bli informerade, om att gärningsmannen frigivits från fängelset eller annars vistas utanför straffanstalten. Kommissionen ansåg att saken kräver en noggrann utredning av frågor som gäller mänskliga rättigheter och integritetsskydd.

Fängelsestraffkommitten som berett totalreformen av verkställighet av fängelsestraff och rannsakningsfängelse föreslog att en bestämmelse enligt vilken brottsoffret skall kunna underrättas om frigivningen av en fånge eller en rannsakningsfånge skall fogas till den nya fängelselagen (19 kap. 4 § i den föreslagna fängelselagen).

Enligt rambeslutet är det tillräckligt att medlemsstaternas lagstiftning gör det möjligt att vid behov fatta beslut om att meddela offret om frigivningen.

I rambeslutet avses med ”offer” en fysisk person som vållats skada, inklusive fysisk eller psykisk skada, mentalt lidande eller ekonomiska förluster på grund av sådana gärningar eller försummelser som bryter mot en medlemsstats strafflag (artikel 1).

I den nationella lagstiftningen motsvarar målsäganden i en straffprocess begreppsmässigt det ”brottsoffer” som avses i rambeslutet. Emedan målsäganden har ett vedertaget innehåll i rättspraxis och juridisk litteratur, föreslås det att begreppet målsägande skall användas i stället för begreppet offer i paragrafen.

Rätten att lämna information gäller enligt artikel 4 i rambeslutet endast brottsoffret, dvs. målsäganden, vilket inte i alla situationer kan anses vara ett tillräckligt skydd med tanke på behovet. Också andra personer, såsom vittnen som utfrågats vid rättegången eller offrets anhöriga som hotats av fången, kan vara i behov av ett liknande stöd. En medbrotsling kan också bli föremål för sådana hotelser eller hämndåtgärder. Hot mot medbrotslingar och vittnen kan i praktiken vara allvarligare än hotet mot målsäganden.

Sålunda kan det inte anses acceptabelt att t.ex. ett vittne som utfrågats vid en straffprocess och som hotas av en fånge inte skall kunna informeras om frigivning av fången. Sådan information kan vara nödvändig för att en sådan person på förhand skall kunna skydda sig för eventuella hämndåtgärder.

Att utsträcka informationen till att gälla också andra personer stöds av artikel 8 i rambeslutet enligt vilken varje medlemsstat skall säkerställa en tillräcklig nivå av skydd till offret och vid behov till hans eller hennes familj eller personer som befinner sig i motsvarande situation särskilt för att skydda deras säkerhet och integritet när de behöriga myndigheterna anser att det finns en allvarlig risk för hämndåtgärder eller klara tecken på att dessa personers integritet uppsåtligen och allvarligt avses störas.

Av dessa skäl föreslås det i propositionen att även andra personer än brottsoffret skall kunna underrättas om frigivning. Möjligheten att informera skall också gälla några andra situationer när fångar avlägsnar sig från anstalten.

Enligt rambeslutet skall man kunna informera om frigivning av ”den åtalade”, varvid situationer när rannsakningsfångar frigges innan åtal väckts står utanför tillämpningsområdet för bestämmelsen. En rannsakningsfånge kan emellertid hota brottsoffer eller vittnen redan under förundersökningen och

innan åtal väckts. I sådana situationer skall man kunna informera om frigivningen. Fångvårdsmyndigheterna är inte alltid informerade om i vilket skede behandlingen av en rannsakningsfånges brottmål befinner sig, varför det kunde uppkomma problem i tillämpningen av bestämmelsen, om tillämpningsområdet i enlighet med rambeslutet begränsades till att endast gälla i situationer när en åtalad rannsakningsfånge frigivits och avlägsnat sig från anstalten. Därför föreslås det i propositionen att rätten att underrätta om att en rannsakningsfånge har frigivits eller i övrigt avlägsnat sig från anstalten skall gälla oberoende av i vilket skede behandlingen av brottmålet befinner sig. Bestämmelsen föreslås fogas till lagen om rannsakningsfängelse.

Lagen om rannsakningsfängelse tillämpas också på häktade som förvaras i polislokaler. Eftersom polisen med stöd av 43 § 4 mom. polislagen i dagens läge kan underrätta om frigivning av rannsakningsfångar och andra personer som förvaras i polislokaler, skall den föreslagna bestämmelsen endast gälla fångvårdsmyndigheterna.

Fångvårdsmyndigheterna skall inte vara skyldiga att underrätta en fånge eller rannsakningsfånge om att målsäganden eller någon annan person har informerats om att fången frigivits eller avlägsnat sig från anstalten, emedan bestämmelser om en dylik skyldighet saknas i lagstiftningen i övrigt.

Eftersom det gäller utlämnande av annars sekretessbelagd information och eftersom informationen gäller en omständighet som hänför sig till privatlivet för personer som misstänkts för brott eller som avtjänat straff, skall frågan regleras i lag.

3. Propositionens verkningar

Propositionen saknar nämnvärda ekonomiska verkningar.

Att lämna upplysningar orsakar högst obetydliga tilläggsuppgifter för fångvårdsmyndigheterna. Å andra sidan blir förfarandet enklare när fångvårdsmyndigheterna kan underrätta målsäganden om frigivningen av en fånge eller en rannsakningsfånge i stället för att anvisa målsäganden att konsultera polisen i sådana situationer.

Möjligheten att informera om frigivning av en fånge eller en rannsakningsfånge förbättrar offrets ställning.

4. Beredningen av propositionen

Lagförslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet. Utlåtande om förslaget begärdes av inrikesministeriet, dataombudsmannen, brottspåföljdsverket och direktörerna för straffanstalterna.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Verkställigheten av rambeslutet ger också upphov till vissa andra behov av ändringar i lagstiftningen. Den ändring i förordningen om förundersökning och tvångsmedel (575/1988) som krävs av artikel 11.2 i rambeslutet bereds vid justitieministeriet.

Riksdagen behandlar för närvarande regeringens proposition om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff (RP 26/2001 rd). I propositionen ingår inte bestämmelser om informering om frigivning av fångar.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lagen om verkställighet av straff

2 kap. Allmänna stadganden om fängelsestraff och om förvandlingsstraff för böter

12 §. I paragrafens 1 mom. skall anges de grunder på vilka fängelsemyndigheterna skall kunna meddela om att en fånge frigivits och avlägsnat sig från anstalten samt om ett avgörande som gäller tillstånd att avlägsna sig. Information skall kunna ges om det på grund av fångens beteende eller hotelser finns grundad anledning att misstänka att fången kommer att göra sig skyldig till ett brott som riktar sig mot någons liv, hälsa eller frihet.

Bestämmelsen skall ge fängelsemyndigheterna rätt att informera, men däremot inte medföra någon skyldighet att göra detta.

Det är svårt att förutsäga fångars farlighet eller eventuella brott i framtiden. Tillämpningen av bestämmelsen kräver att det uppkommer en konkret anledning att misstänka att en fånge efter frigivningen kommer att begå ett brott som riktar sig mot målsägandens eller någon annan persons liv, hälsa eller frihet. Endast den omständighet att en fånge dömts för ett våldsbrott är i och för sig otillräcklig.

Hotelser kan vara muntliga eller skriftliga. I praktiken kan fängelsemyndigheterna få kunskap om sådana hotelser i samband med granskning, t.ex. när man avlyssnar en fånges samtal eller läser hans eller hennes brev. Information om hotelser kan också fås direkt av målsäganden eller någon annan person eller av polisen. Hotelserna behöver inte nödvändigtvis hänföra sig till tiden i anstalten utan kan ha ägt rum tidigare.

Med beteende avses framför allt en fånges uppförande under förundersökningen och rättegången samt under rannsaknings- och straffperioden. Att t.ex. göra sig skyldig till våldsbrott eller våldsamma ordningsföreselser under rannsaknings- eller straffperioden vore sådant beteende som avses i bestämmelsen.

Ett villkor för att lämna uppgifter vore dessutom att det i enskilda fall finns grundad anledning att misstänka att en fånge gör sig skyldig till brott som avses i paragrafen. Fullföljandet av ett hot skall således överskrida en bestämd sannolikhetströskel.

Med hälsa avses förutom fysisk hälsa även psykisk hälsa.

Utvärdering av det möjliga fullföljandet av ett hot kräver alltid en helhetsbedömning fall för fall. Här skall man fästa uppmärksamhet vid naturen och allvaret hos en fånges hotelser eller beteende samt vid målsägandens situation. När sannolikheten övervägs, skall man också kunna fästa uppmärksamhet vid bl.a. fångens tidigare beteende, naturen av brottet och hur snabbt återfall skett.

Med frigivning avses förutom frigivning av fångar när de avtjänat hela straffet även villkorlig frigivning. Bestämmelsen skall också gälla benådning av fångar som avtjänar livstids fängelse, även om sådana situationer på grund av prövningskaraktären av benådning vore högst osannolika i praktiken. Information skall kunna ges om tidpunkten för frigivning och från vilken straffanstalt en fånge frigges.

När det gäller permission eller andra tillstånd att avlägsna sig från anstalten behövs en sådan informationsskyldighet i sig inte, eftersom fångar inte skall släppas utanför anstalten om en sådan fara finns. I praktiken har det emellertid förekommit situationer när fångar med avsikten att hota har meddelat att de får tillstånd att avlägsna sig vid en bestämd tidpunkt, trots att inget tillstånd beviljats. Det kan också förekomma situationer när en fånge anhåller om tillstånd att avlägsna sig under eskort till t.ex. en nära anhörigs begravning i vilken också den som hotats skall delta. Det är motiverat att den hotade personen skall kunna informeras i sådana situationer. Möjligheten att informera om avgöranden som gäller tillstånd att avlägsna sig skall gälla dylika situationer.

Med att en fånge avlägsnar sig från en anstalt avses t.ex. rymning eller annat otillåtet försvinnande.

Av skäl som nämns i den allmänna motiveringen kan också andra personer än målsä-

ganden underrättas om frigivning. Med andra personer avses vittnen eller andra personer som hörts vid rättegången. Andra personer kan också inbegripa medbrottslingar. En sådan person kan också vara någon som inte direkt hänför sig till rättegången. Med närstående avses anhöriga eller andra närstående personer till målsäganden eller den andra person som avses i paragrafen.

Eftersom det ofta gäller frågor som är svåra för målsäganden, föreslås att ett 2 mom. skall fogas till paragrafen och innehålla en bestämmelse om att meddelande skall lämnas finkänsligt. Med detta avses att meddelande skall lämnas så att man iakttar ett sådant tillvägagångssätt som i enskilda situationer på basis av den information man fått om målsäganden eller andra personer vore lämpligast. Särskilt skall man försöka undvika att väcka onödig uppmärksamhet och uppröra målsäganden. Meddelande skall kunna lämnas skriftligt, per telefon eller genom personligt besök hos målsäganden. Eftersom tillvägagångssättet vid lämnande av meddelande växlar, föreslås inte att några noggranna bestämmelser om förfarandet skall fogas till lagen.

Det föreslås dessutom att en bestämmelse i enlighet med artikel 4.4 i rambeslutet skall fogas till 2 mom. i paragrafen. Enligt bestämmelsen skall målsäganden alltid ha möjlighet att meddela att han eller hon inte önskar bli informerad om frigivningen av en fånge. Det skall även vara tillräckligt att den som saken gäller har meddelat detta till fängelsemyndigheterna. Sådana situationer vore emellertid mera sällsynta, eftersom paragrafen vanligen skall tillämpas på situationer när målsäganden själv hör sig för hos fängelsemyndigheterna om frigivningen av en fånge

Bestämmelser om beslutanderätt skall finnas i 3 mom. i paragrafen. Både brottspåföljdsverket och direktören för en straffanstalt skall kunna besluta om lämnande av upplysningar. Beslutanderätten skall i regel höra till den myndighet hos vilken förfrågningar i saken görs eller som fått vetskap om faran.

7 kap. **Ändringssökande**

2 §. *Behörig domstol.* Fångar har enligt lagens 7 kap. 1 § rätt att söka ändring i samtliga disciplinstraff. Det föreslås att 7 kap. 2 § 1 mom. skall ändras så att paragrafens hänvisningsbestämmelse om hur behörig domstol skall bestämmas skall gälla alla disciplinstraff som avses i 7 kap. 1 §.

1.2. **Lagen om rannsakningsfängelse**

14 a §. En bestämmelse som motsvarar den föreslagna 2 kap. 12 § lagen om verkställighet av straff föreslås fogas till paragrafen. Bestämmelsen skall endast gälla fängelsemyndigheterna. Polisens behörighet skall alltså bestämmas i 43 § 4 mom. po-lislagen som också kan tillämpas på meddelande om frigivning av andra personer som förvaras i polislokaler, om de villkor som avses i lagrummet uppfylls.

2. **Ikraftträdande**

Lagarna föreslås träda i kraft den 22 mars 2002.

3. **Lagstiftningsordning**

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen skall närmare bestämmelser om skydd av personuppgifter utfärdas genom lag. Enligt förslaget skall meddelande om frigivning av en fånge eller rannsakningsfånge kunna lämnas till målsäganden om det finns grundad anledning att misstänka att fången utgör en fara för målsägandens liv och hälsa. Meddelande skall också kunna lämnas till någon annan som hotats av fången eller rannsakningsfånge. Även om de föreslagna bestämmelserna begränsar skyddet av fångens eller rannsakningsfångens personuppgifter, kan de föreslagna bestämmelserna anses acceptabla, eftersom syftet med dem är att skydda livet och hälsan för målsäganden eller någon annan som befinner sig i motsvarande situation.

Polisen kan redan i dagens läge enligt polislagen underrätta om frigivning varför det främst är fråga om att förenkla förfarandet. De föreslagna bestämmelserna begränsar i högst obetydlig utsträckning skyddet av fångarnas personuppgifter i förhållande till de grundläggande rättigheter som skyddas genom dem och är nödvändiga för skyddet av liv och hälsa, varför det föreslagna regelverket kan anses överensstämma med proportionalitetsprincipen. I de föreslagna bestämmelserna har det noggrant och precist definierats i vilka situationer som meddelande kan lämnas och vilken myndighet som

skall utöva beslutanderätt, varför de föreslagna bestämmelserna är exakt avgränsade och precist definierade.

Det föreslagna regelverket grundar sig på Europeiska unionens råds rambeslut som Finland har förbundit sig att sätta i kraft. Lagförslagen överensstämmer även i övrigt med grundlagen, varför regeringen anser att lagarna som ingår i propositionen kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om ändring av lagen om verkställighet av straff**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 december 1889 om verkställighet av straff (39/1889) 7 kap. 2 § 1 mom., sådant det lyder i lag 580/2001, och
fogas till lagens 2 kap. en ny 12 § i stället för den 12 § som upphävts genom lag 128/1995, som följer:

2 kap.

Allmänna stadganden om fängelsestraff och om förvandlingsstraff för böter

12 a §

Information om att en fånge frigivits och avlägsnat sig från anstalten samt om ett avgörande som gäller tillstånd att avlägsna sig får lämnas till målsäganden eller någon annan person, om det på grund av fångens beteende eller av denna framförda hotelser finns grundad anledning att misstänka att fången gör sig skyldig till ett brott som riktar sig mot någondera av de ovan nämndas liv, hälsa eller frihet eller mot en sådan persons liv, hälsa eller frihet som står någondera av dem nära.

Information skall lämnas finkänsligt. Information får inte lämnas mot målsägandens eller någon annan i 1 mom. avsedd persons uttryckliga vilja.

Brottspåföljdsverket eller direktören för straffanstalten beslutar om lämnande av information.

7 kap.

Ändringssökande

2 §

Behörig domstol

Ändring söks genom besvär hos tingsrätten. Behörig domstol är tingsrätten på den ort inom vars domkrets ett beslut som avses i 1 § har fattats. Den tingsrätt vid vilken besvären anhängiggjorts kan överföra ärendet till tingsrätten på orten där ordningsförseelsen begåtts, till tingsrätten på fångens placeringssort eller till någon annan tingsrätt som med hänsyn till den utredning som läggs fram, handläggningskostnaderna eller andra omständigheter anses vara lämplig.

—————
 Denna lag träder i kraft den 22 mars 2002.

2.

Lag**om ändring av lagen om rannsakningsfängelse**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen den 19 juli 1974 om rannsakningsfängelse (615/1974) en ny 14 a § som följer:

14 §
Information om att en rannsakningsfånge frigivits och avlägsnat sig från anstalten samt om ett avgörande som gäller tillstånd att avlägsna sig får lämnas till målsäganden eller någon annan person, om det på grund av rannsakningsfångens beteende eller av denna framförda hotelser finns grundad anledning att misstänka att rannsakningsfången gör sig skyldig till ett brott som riktar sig mot någondera av de ovan nämndas liv, hälsa eller

frihet eller mot en sådan persons liv, hälsa eller frihet som står någondera av dem nära.

Information skall lämnas finkänsligt. Information får inte lämnas mot målsägandens eller någon annan i 1 mom. avsedd persons uttryckliga vilja.

Brottspåföljdsverket eller direktören för straffanstalten beslutar om lämnande av information.

Denna lag träder i kraft den 22 mars 2002.

Helsingfors den 30 november 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Johannes Koskinen*

1.

Lag**om ändring av lagen om verkställighet av straff**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 december 1889 om verkställighet av straff (39/1889) 7 kap. 2 § 1 mom., sådant det lyder i lag 580/2001, och
fogas till lagens 2 kap. en ny 12 § i stället för den 12 § som upphävts genom lag 128/1995, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

Allmänna stadganden om fängelsestraff och om förvandlingsstraff för böter

12 a §

Information om att en fånge frigivits och avlägsnat sig från anstalten samt om ett avgörande som gäller tillstånd att avlägsna sig får lämnas till målsäganden eller någon annan person, om det på grund av fångens beteende eller av denna framförda hotelser finns grundad anledning att misstänka att fången gör sig skyldig till ett brott som riktar sig mot någondera av de ovan nämndas liv, hälsa eller frihet eller mot en sådan persons liv, hälsa eller frihet som står någondera av dem nära..

Information skall lämnas finkänsligt. Information får inte lämnas mot målsägandens eller någon annan i 1 mom. avsedd persons uttryckliga vilja.

Brottspåföljdsverket och direktören för straffanstalten beslutar om lämnande av information.

7. kap.

Ändringssökande

2 §

Behörig domstol

Ändring söks genom besvär hos tingsrät-

2 §

Behörig domstol

Ändring söks genom besvär hos tingsrät-

Gällande lydelse

ten. Behörig domstol är tingsrätten på den ort inom vars domkrets ett beslut om förlust av avtjänad tid eller senareläggning av villkorlig frigivning har fattats. Den tingsrätt vid vilken besvären anhängiggjorts kan överföra ärendet till tingsrätten på orten där ordningsförseelsen begåtts, till tingsrätten på fångens placeringsort eller till någon annan tingsrätt som med hänsyn till den utredning som läggs fram, handläggningskostnaderna eller andra omständigheter anses vara lämplig.

Föreslagen lydelse

ten. Behörig domstol är tingsrätten på den ort inom vars domkrets *ett beslut som avses i 1 § har fattats*. Den tingsrätt vid vilken besvären anhängiggjorts kan överföra ärendet till tingsrätten på orten där ordningsförseelsen begåtts, till tingsrätten på fångens placeringsort eller till någon annan tingsrätt som med hänsyn till den utredning som läggs fram, handläggningskostnaderna eller andra omständigheter anses vara lämplig.

Denna lag träder i kraft den 22 mars 2002.
